

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی
مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی
با رویکرد توسعه پایدار
8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

بررسی تاثیر آموزش مهارت های ارتباطی بر جامعه پذیری دانشجویان

لیلا ولی زاده شهبازلو ۱ ، آیناز عبدیل زاده ۲ ، زینب ولی زاده شهبازلو ۳

۱. دانشجوی کارشناسی جامعه شناسی محقق اردبیلی اردبیل ایران wlyzadhlyla577@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی محقق اردبیلی اردبیل ایران aynazabdilzadeh@gmail.com

۳. کارشناس آموزش ابتدایی zeinabvalizade279@gmail.com

چکیده:

مهارت های ارتباطی به مجموعه ای از قابلیت ها و توانایی هایی اطلاق می شود که افراد جامعه در راستای بهبود تعاملات اجتماعی خود لازم است آن را کسب کنند تا شاهد بهبود حوزه های مختلف از جمله رشد جامعه پذیری دانشجویان باشیم. هدف پژوهش حاضر بررسی میزان تاثیر مهارت های ارتباطی در فرایند جامعه پذیری دانشجویان است و آشنایی با اهمیت مهارت های ارتباطی در ارتقاء سطح جامعه پذیری دانشجویان است و به لحاظ روش شناسی ماهیتی مروری کتابخانه ای دارد که با بررسی مقالات معتبری در این زمینه گردآوری شده است و تلاش بر این است که افراد جامعه تاثیرات مهارت های ارتباطی در حوزه های مختلف از جمله جامعه پذیری دانشجویان آشنا شوند. نتایج مطالعه نشان داد که بین تاثیر آموزش مهارت های ارتباطی و سطح جامعه پذیری دانشجویان ارتباط مستقیمی وجود دارد به این معنا که از طریق آموزش دهی صحیح میتوان سطح جامعه پذیری را بهبود و ارتقاء بخشید. در خصوص مقاله حاضر پیشنهاد می گردد مسئولین جامعه راهکارهای موثر و مفیدی را در راستای آموزش مهارت های ارتباطی برای جامعه ی آماری دانشجویان اتخاذ کنند تا مانعی در مقابل فرایند جامعه پذیری دانشجویان نباشد.

واژگان کلیدی: آموزش، مهارت های ارتباطی، فرایند جامعه پذیری، دانشجویان

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی

با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مقدمه:

ای از مهارت هایی که در حوزه ی غلم آموزی به مجموعه دانشجویان و بهبود کیفیت از تباط دانشجویان نقش دارد مهارت های ارتباطی گفته می شود که مقش چشمگیری در حماعه وذیری دانشجویان دارد به گونه ای که دانشجویان از طریق آشنایی با لین مهارت ها در جامعه ای که در آن زندگی میکنند حماعه پذیر تر ومسئولست پذیرتر می شوند این مهارت ها نقش بسزایی در رشد واعتلای سطح علمی دانشجویان دارد و آشنایی با این مهارت ها نوعی قابلیت وامتیاز محسوب می گردد.ارتباط فرایندی پویا بین انسانها است که جهت تأثیر گذاری، کسب حمایت متقابل و کسب آنچه جهت تندرستی و بقاء ضروری است استفاده میشود. (۱) داشتن مهارت ارتباطی در زندگی انسان بسیار مهم است زیرا هیچ یک از توانمندیهای بالقوه انسان جز در سایه روابط بین فردی رشد نمی.کند روابط بین فردی، صحیح اهمیت بسزایی در ایجاد سلامت، روانی رشد، شخصیت هویت، یابی، افزایش بهره وری شغلی افزایش سازگاری و خود شکوفایی، دارد. افراد به واسطه مهارتهای ارتباطی میتوانند در تعاملهای بین فردی شرکت نمایند. مهارتهای ارتباطی شیوههای ضروری برای یک زندگی سالم و سازنده است. این مهارتها مجموعه ای از توانایی است که سبب سازگاری افراد با دیگران و شکل گیری رفتارهای مثبت و مفید میشوند این تواناییها افراد را قادر میسازد نقش مناسب خود را در جامعه به خوبی ایفاء، نمایند بی آنکه به خود و دیگران آسیب برسانند (۲) با وجود اینکه ارتباط بین فردی جزو بزرگترین پیشرفتهای بشر بشمار می آید، اما انسان های معمولی قادر به برقراری یک رابطه خوب و مؤثر نیستند (۳). افزایش کیفیت مهارتهای ارتباطی جز اهداف جهانی است (۴). (دیزکوهی وهمکاران؛ ۱۳۹۵) ارتباط نیاز ذاتی هر انسان است و عامل رشد و توسعه فرد سازمان و به طور کلی کشورها است و به نوعی عامل پیشرفت هر کشوری در هر زمینهای داشتن دیپلماسی قوی است و هر کس باید به نوعی طریقه ارتباط برقرار کردن و نفوذ در دیگران را چه از طریق، کلامی چه از طریق، غیر، کلامی برای رسیدن به اهدافش فرا بگیرد. ارتباط تعامل بین حداقل دو انسان است و حاصل آن پیامی است که فرستاده و دریافت میشود تا هدفی بر آورده شود نامدار و همکارانش (۱۳۸۸). توانایی برقراری ارتباط صحیح یکی از مهارتهای اساسی زندگی اجتماعی می باشد و اهمیت آن در زندگی انسان به حدی است که برخی از صاحبانظران اساس تمامی رشد، انسانی آسیبهای فردی و پیشرفت - های بشری را در فرآیند ارتباط دانسته اند چنت و همکارانش (۲۰۰۲) افراد باید مهارت ارتباط برقرار کردن با هر شخص را دارا باشند و لازمه ارتباط مؤثر آگاه بودن به هدف فرستنده، پیام محتوای پیام و کانال ارتباطی مؤثر است تا فرد بتواند بازخورد مناسب را بدهد؛ که اگر پیام به درستی فهم نشود و بازخورد داده نشود، بدین معنی است که ارتباط نیز برقرار نشده است. (نعمتی وهمکاران؛ ۱۳۹۴) هدف از انجام پژوهش حاضر آشنایی با کارکرد مهارت های ارتباطی به منظور ارتقاء وتقویت فرایند جامعه پذیری در دانشجویان است تا شاهد بهبود عملکرد دانشجویان در عرصه ی علم و رشد جامعه باشیم.

پیشینه:

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

قانونی راد و رشتیانی در سال ۱۳۹۴ به بررسی جامعه پذیری علمی و مدیریت بدن در دانشگاه به روش توصیفی از نوع پیمایشی پرداختند. ایشان به این نتیجه رسیدند که آزمون فرضیه ها بیانگر این است که جامعه پذیری علمی بر توجه به رژیم غذایی؛ توجه به سلامتی؛ سبک پوشش و توجه به خود آرایی اثر معنادار مسقیم دارد؛ بر گرایش به ورزش و همچنین انجام جراحی زیبایی دانشجویان اثر معناداری نداشته است. قنبری وهمکاران در سال ۱۳۹۴ به بررسی تاثیر پذیری نیاز های روانشناختی محیط کار از آموزش ضمن خدمت، آزمون نقش میانجی جامعه پذیری کارکنان به روش تحقیق، توصیفی طرح پژوهشی همبستگی پرداختند ایشان به این نتیجه رسیدند که الگویابی معادلات ساختاری نشان داد که رابطه بین آموزش ضمن خدمت با نیاز های روانشناختی محیط کار و جامعه پذیری سازمانس مثبت و معنی دار است. رابطه بین جامعه پذیری سازمانی و نیاز های روانشناختی محیط کار مثبت و معنی دار است. همچنین رابطه آموزش ضمن خدمت و نیاز های روانشناختی محیط کار با نقش میانجی جامعه پذیری سازمانی مثبت و معنی دار می باشد. نعمتی وهمکاران در سال ۱۳۹۴ به بررسی رابطه مهارت های ارتباطی و مهارت های کارآفرینی در میان دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی و خوارزمی به روش توصیفی- همبستگی پرداختند ایشان به این نتیجه رسیدند که بین میانگین های مهارت های ارتباطی و مهارت های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی و خوارزمی، تفاوت معناداری وجود نداشته و علاوه بر آن بین مهارت های ارتباطی با مهارت های کارآفرینی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. دیزکوهی وهمکاران در سال ۱۳۹۵ ذبه بررسی تاثیر آموزش مهارت های ارتباطی بر میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از برقراری ارتباط با بیماران به روش پیش آزمون پس آزمون پرداختند و ایشان به این نتیجه رسیدند که آموزش مهارت های ارتباطی به دانشجویان پرستاری سبب افزایش رضایتمندی آن ها در برقراری ارتباط با بیماران می شود توصیه میگردد مسئولان و مدرسان پرستاری به آموزش مهارت های ارتباطی در دروس نظری و علمی توجه بیشتری نمایند. ساعدی وسعدی پور در سال ۱۳۹۶ به بررسی تاثیر یادگیری الکترونیکی بر مهارت های ارتباطی دانشجویان به روش شبه آزمایشی به همراه گروه کنترل و گواه پرداختند. ایشان به این نتیجه رسیدند که اختلاف معنی دار بین گروه کنترل و آزمایشی بود و این اختلاف به نفع گروه آزمایش بود. براساس این پژوهش می توان نتیجه گیری کرد که یادگیری الکترونیکی موجب ارتقای مهارت های ارتباطی می شود. باوزین وهمکاران در سال ۱۳۹۶ به بررسی اثر بخشی آموزش مهارت های ارتباطی بر مسئولیت پذیری اجتماعی دختران نوجوان افسرده به روش پیش آزمون و پس آزمون پرداختند. ایشان به این نتیجه رسیدند که با توجه به تاثیر آموزش مهارت های ارتباطی بر مسئولیت پذیری اجتماعی نوجوانان افسرده توصیه می شود، مشاوران، درمانگران و روانشناسان بالینی از روش مذکور برای افزایش مسئولیت پذیری اجتماعی و کاهش افسردگی در نوجوانان افسرده استفاده کنند. رشتیانی وهمکاران در سال ۱۳۹۷ به بررسی رابطه جامعه پذیری دانشگاهی و مشارکت اجتماعی در بین دانشجویان جوان دانشگاه تهران به روش توصیفی از نوع پیمایشی پرداختند و ایشان به این نتیجه رسیدند که با توجه به سطح متغیر ها، از آزمون بیرسون استفاده شد و در نهایت طبق میزان بتای مدل رگریسون تاثیر متغیر های مستقل به این ترتیب بر میزان مشارکت اجتماعی جوانان دانشجو تاثیر گذارند: اصول و ارزش های اخلاقی با میزان بتای ۵۳۳/۰، سن به میزان ۲۱۸/۰، طبقه اقتصادی_ اجتماعی به میزان ۲۷۴/۰، موفقیت علمی به میزان ۴۳۳/۰ و تعاملات و ارتباطات ۳۸۲/۰ مقدار ضریب تعیین برابر با $R^2 = ۴۱/۰$ می باشد. نیازی وشفائی مقدم در سال ۱۳۹۸ به بررسی رابطه جامعه پذیری علمی و شکل گیری هویت دانشجویی به روش پرسشنامه تو ام با مصاحبه پرداختند و ایشان به این نتیجه رسیدند که با توجه به کارکرد جو

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مشارکتی دانشکده در تعیین و ایجاد نوع خاصی از هویت برای انسان دانشگاهی، می توان چنین تبیین کرد که معانی ذهنی در ارتباط با مشارکت در عمل و در تعامل با عناصر و فرایند جامعه پذیری دانشگاهی از جمله تعاملات دانشجو با استاد، دستیاری و همکاری با استاد و مشارکت علمی دانشجویان مطلوبیت خود را کسب می کند، به گونه ای که دانشجو خود در شکل دهی به هویت دانشجویی اش مشارکت دارد. شکری زاده و حبیب زاده در سال ۱۳۹۹ به بررسی نقش مهارت های ارتباطی فرماندهان و مدیران در ارتقاء سرمایه اجتماعی به روش های کمی گردآوری داده ها، توصیفی-تحلیلی به روش پیمایشی پرداختند ایشان به این نتیجه رسیدند که در مجموع می توان با بهبود سطح مهارت های بازخوردی مقدار سرمایه های ارتباطی، ساختاری و شناختی را در مدیران پلیس افزایش داد و در نتیجه سرمایه اجتماعی مدیران نیز در سطح بالاتری قرار گیرد. بنابراین می توان نتیجه گرفت افزایش مهارت های ارتباطی مدیران پلیس مبارزه با مواد مخدر در سرمایه اجتماعی مدیران اثر گذار است.

مبانی نظری:

جامعه پذیری به عنوان فرآیندی ناآگاهانه که به وسیله آن اشخاص استانداردها و هنجارهای رفتاری را درونی میکنند و به احساس هویت و تعهد برای رشته حرفه ای شکل می دهند، در نظر گرفته می شود. (Widman ۲۰:۲۰۰۱۰) جان سی ویدمن معتقد است جامعه پذیری در برنامه ها فرآیند غیر خطی است که در طول آن هویت و تعهد از طریق تجربیها به دو شکل رسمی و غیر رسمی گسترش می یابد. همانطور که گروههای مرجع شخصی و حرفهای در بیرون دانشگاه این گونه هستند. تاثیر عناصر متفاوت در فرآیند جامعه پذیری و نتایج قابل پیش بینی آن متفاوت است و پیوسته در حال گسترش است. برون داد نتایج جامعه پذیری و تعهد برای یک نقشی که هنجاری و منحصر به فرد تعریف شده است. (Widman ۴۸:۲۰۰۱) جامعه پذیری پویا و مداوم، بدون ابتدا و انتهاست و جامعه پذیری دانشگاهی، مفهومی چند بعدی، سیال مرحله ای و تکامل یابنده است. گذر از مراحل جامعه پذیری را به حرکت قطار از ایستگاههای خاص تشبیه کرده اند که شامل حرکت همزمان متوالی و در مواقعی چرخه ای از ایستگاه های رسمی، غیر رسمی، انتظاری رفتاری، شناختی انگیزشی و شخصی است که شامل مراحل جامعه پذیری ویژگیهای مورد انتظار جامعه پذیری، رسمی جامعه پذیری غیر رسمی و جامعه پذیری شخصی است. (A. R. Rhoads and G. W. Tierney ۱۹۹۴). این چارچوب توسعه یافته برای درک روندهای موقتی جامعه پذیری دانشجویان با دو ویژگی زیر برای درک پویایی برنامه های حرفه ای و فارغ التحصیلی برجسته و مهم هستند - ۱ این که

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی
مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی
با رویکرد توسعه پایدار
8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

جامعه پذیری یک روند فرایندی است؛ ۲- عناصر اصلی و معین فراگیری دانش سرمایه گذاری و درگیری با توسعه و تکوین تعهد و هویت حرفه ای ارتباط دارند. (L. E. Stein, J. D. Twale, c. J. Weidman, ۲۰۰۱)

جامعه پذیری فرایندی است که انسان از طریق آن شیوههای زندگی در جامعه خود را یاد می گیرد، شخصیتی کسب میکند و آمادگی عمل کردن به عنوان عضو یک جامعه را کسب میکند (Cohen ۱۹۹۱:۷۴). اسکات (Scott, ۱۹۹۵:۱۶۶) ضمن تعریفی مشابه بیان میدارد که افراد انسانی در طول زندگی در جریان جامعه پذیری هویت شغلی هویت فراغتی و ... را نیز کسب میکنند. از دیدگاه آستین (Austin, ۱۹۹۰) و وایدمن جامعه پذیری یک فرایند توسعه ای پیچیده است که میتواند چه در سطح گروه و چه در سطح انفرادی تحلیل شود آنان علاوه بر این، پیچیدگی روند جامعه پذیری را با مطرح کردن ارتباط میان ویژگیهای پیش زمینه دانشجویان تجربیهای دانشگاهی نتایج جامعه پذیری و عناصر واسطه از قبیل جوامع حرفه ای و شخصی چه قبل و چه در طول تجربه محل تحصیل فرد دانش آموخته توصیف میکنند تورنتن و ناردی (۱۹۷۵: ۸۷۳) Nardi & Thornton معتقدند که در هر مرحله از جامعه پذیری عاملی بین افراد و انتظارات بیرونی رخ میدهد که شامل تلاشهای افراد برای اثرگذاری بر انتظارات دیگران و همچنین تأثیر دیگران بر شخص است». بنابراین جامعه پذیری صرفاً انتقال از یک گروه به گروه دیگر در یک ساختار اجتماعی ایستا، نیست بلکه خلق فعال یک هویت جدید از طریق تعریف شخصی از شرایط است (zReinhar, ۱۹۷۹: ۳۷۴) بر این اساس جامعه پذیری محصول جمع آوری تدریجی تجربه های افراد معین است به ویژه کسانی که با آنها روابط اولیه داریم و افراد مهمی که به طور واقعی در پرورش، توانایی ارزشها و دیدگاهها درگیر هستند (Meltzer & Manis, ۱۹۶۸ : ۱۶۸).

نتیجه گیری:

در پژوهش حاضر به بررسی تاثیر آموزش مهارت های ارتباطی بر فرایند جامعه پذیری دانشجویان پرداخته شده است؛ این پژوهش به دلیل اهمیت آموزش مهارت های ارتباطی می تواند تاثیر خوبی در ارتقای فرایند جامعه پذیری داشته باشد؛ چرا که با آموزش این مهارت ها دانشجویان با نحوه ی رفتار صحیح در مکان های آموزشی علل الخصوص دانشگاه ها و برقراری ارتباط سازنده با افراد پیرامون خود می توانند گامی بزرگ در راستای جامعه پذیری خود و رشد و شکوفایی استعداد های خود در جامعه بردارند همچنین پیشنهاد می گردد، مسولین دانشگاه ها با برپایی کلاس ها و کارگاه های آموزشی فرایند جامعه پذیری دانشجویان را تقویت و ارتقا دهند .

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی
مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی
با رویکرد توسعه پایدار
8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

الف_منابع فارسی:

- قانعی راد، م، رشتیانی، آ، (۱۳۹۴). جامعه پذیری علمی و مدیریت بدن در دانشگاه (دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهران)، نشریه مطالعات راهبردی ورزش جوانان، دوره ۱۴، شماره ۲۸، صص ۰_۰.
- قنبری، س، بهشتی راد، سلطان زاده، و، (۱۳۹۴). تاثیر پذیری نیازهای روانشناختی محیط کار از آموزش ضمن خدمت، آزمون نقش میانجی جامعه پذیری کارکنان، نشریه آموزش و توسعه منابع انسانی، دوره ۲، شماره ۶، صص ۱۰۳_۱۲۳.
- نعمتی، م، کرمی پور، محمدی چمناری، ح، (۱۳۹۴). رابطه مهارت های ارتباطی و مهارت های کار آفرینی در میان دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی و خوارزمی، نشریه پژوهش در نظام های آخویشی، دوره ۹، شماره ۳۱، صص ۰_۰.
- ثابت دیزکوهی، ش، نصرآبادی، ط، ابراهیمی ابیانه، ا، (۱۳۹۵). تاثیر آموزش مهارت های ارتباطی بر میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از برقراری ارتباط یا بیماران، نشریه مدیریت ارتقای سلامت، دوره ۶، شماره ۱، صص ۸_۱۴.
- ساعدی، ن، سعدی پور، ا، (۱۳۹۶). تاثیر یادگیری الکترونیکی بر مهارت های ارتباطی دانشجویان، نشریه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، دوره ۷، شماره ۴، پیاپی ۲۸، صص ۱۱_۱۲۹.
- باوزین، ف، سپهوندی، م، غضنفری، ف، (۱۳۹۷). اثر بخشی آموزش مهارت های ارتباطی بر مسئولیت پذیری اجتماعی دختران نوجوان افسرده، نشریه آموزش پرستاری، دوره ۷، شماره ۱، پیاپی ۲۷، صص ۴۷_۵۳.
- رشتیانی، س، رحیمیان، ح، عباسپور، ع، (۱۳۹۷). رابطه جامعه پذیری دانشگاهی و مشارکت اجتماعی در بین دانشجویان جوان دانشگاه تهران، نشریه مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، دوره ۱۷، شماره ۳۹، صص ۰_۰.
- نیازی، م، شفقانی مقدم، ا، (۱۳۹۸). تبیین رابطه جامعه پذیری علمی و شکل گیری هویت دانشجویی، پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۲۵، شماره ۴، صص ۵۳_۷۲.
- شکری زاده، ک، حبیب زاده، ا، (۱۳۹۹). نقش مهارت های ارتباطی فرماندهان و مدیران در ارتقاء سرمایه اجتماعی، فصلنامه علمی مدیریت منابع در نیروی انتظامی، دوره ۸، شماره ۲، صص ۲۱۵_۲۵۰.

ب_منابع انگلیسی:

• Weidman, J. C., D. J. Twale and Stein, E. I. (). “Socialization of Graduate and Professional Students in Higher Education-A Perilous Passage?”. ASHE-ERIC Higher Education Report, No. YA(), Washington, DC: The George Washington University, School of Education and Human Development.

Tierney, W. G., and Rhoads, R. A. (1992). “Faculty socialization as cultural process: A mirror of institutional commitment”. ASHE-ERIC Higher Education Report, no. 9. Washington, DC: The George Washington University, School of Education and Human Development.

Weidman. J. c, Twale. D. J, Stein. E. L. (). “Socialization of graduate and professional student in higher education”. ASHE-ERIC higher education report volume A, Number. jossey-bass wiley company San Francisco.

Cohen, B.J. (1991). Introduccion a la sociologia, bogota. Editorial mcgraw hill.

Scott, P. (1995). The meaning of University Press, Buckingham. mass higher education. SRHE, Open

Austin, A.E. (1990). Faculty cultures, faculty values. New Directions for Institutional Research, 68, 61-74.

Thornton, R., & Nardi, P.M. (1975). The dynamics of role acquisition. American Journal of Sociology, 80(4), 870-885.

Reinharz, S. (1979). On becoming a social scientist. Beverly Hills, CA: Sage.

Manis, J., & Meltzer, B. (1968). Symbolic interaction: A reader in social psychology. Boston: Allyn & Bacon.